

NORGES
IDRETTSFORBUND

INNSPILL TIL STATSBUDSJETTET 2025

Innledning

«Idrettsglede for alle» er en offensiv visjon som vi i Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er stolte over. Samtidig er det en visjon som forplikter. Hver dag arbeider norsk idrett for å realisere visjonen i store som små lokalsamfunn over hele landet. Vår kjerneoppgave er å skape mest mulig idrettsaktivitet. Men resultatene av den virksomheten vi tilbyr gir positive effekter på samfunnet langt utover vår visjon om idrettsglede for alle.

Norsk idrett bidrar med langt mer enn et idretts-tilbud til majoriteten av norske barn og unge. For den enkelte er idretten mer enn selve aktiviteten. Idretten er en sosial møteplass som gir deg venner for livet. Det er en arena der du opplever å mestre noe, og ikke minst erfaring og mulighet til å prøve og feile i trygge omgivelser. Det er en arena der din sosioøkonomiske og etniske bakgrunn ikke spiller noen rolle. Det er et fristed alle bør få oppleve. Gjennom våre 9 500 idrettslag, 55 særforbund, 12 idrettskretser, 328 idrettsråd og 1,9 millioner medlemskap, er idretten landets viktigste arena og aktør for folkehelse, forebygging, inkludering, integrering og holdningsskapende arbeid.

Norge står overfor store utfordringer; økende barnefattigdom, utenforskap, psykisk og fysisk uhelse og økende ungdomskriminalitet er utviklingstrekk som vil gi Norge store samfunnsøkonomiske tap i årene fremover og ikke minst er det en personlig belastning for de som rammes. Norsk idrett er og vil være en del av løsningen. Norsk idretts posisjon og rekkevidde hos barn og unge er unik, og 93 prosent av barn og unge er med, eller har vært med i idretten. Å gi barn og unge et godt idrettstilbud vil derfor være det viktigste tiltaket for å motarbeide disse utfordringene.

Forutsetningen for å få flere med lengre er imidlertid blitt vesentlig vanskeligere de siste årene. Koronapandemi og prisstigning har gitt økte kostnader både for idretten selv og for brukerne av idretten. Finansiering av barn og unges idrettsaktivitet kan ikke utelukkende ses på som en kostnad, men må ses på som en investering. Både fordi idretten i seg selv har en enorm verdi, men og for å løse dagens og fremtidens samfunnsutfordringer.

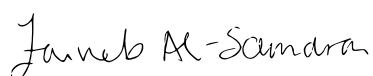
Derfor må myndighetene, også over statsbudsjettet, investere i idrett, slik at vi kan skape aktivitet for flest mulig, flest steder. Spillemidlene utgjør en viktig, men liten del av idrettens totale finansiering. Kommunene er viktige partnere for norsk idrett og bidrar på tross av stramme budsjetter, men først etter at lovpålagte oppgaver er prioritert. Private sponsorer og næringslivet bidrar lokalt og nasjonalt, og idretten selv skaper omtrent 30 milliarder kroner i året gjennom dugnader, verdien av frivillig innsats og annet inntektsbringende arbeid.

Myndighetene og idretten har samarbeidet godt over mange år, og det er to hovedårsaker til at vi har lykkes så godt. Vi har en felles interesse i å skape trygge, sunne og inkluderende miljøer i alle landets lokalsamfunn. Samtidig har vi hatt en tydelig rolleavklaring. Staten bidrar med rammevilkår som stimulerer til aktivitet, og idretten skaper aktiviteten.

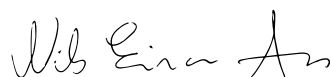
Vi har i vårt vedlagte forslag til statsbudsjettet for 2025 kommet med innspill som vi mener er avgjørende for at vi skal fortsette det gode og viktige arbeidet med å skape idrettsglede for alle.

Vi håper innspillene kommer godt med i budsjettarbeidet i regjering og på stortinget.

Med vennlig hilsen

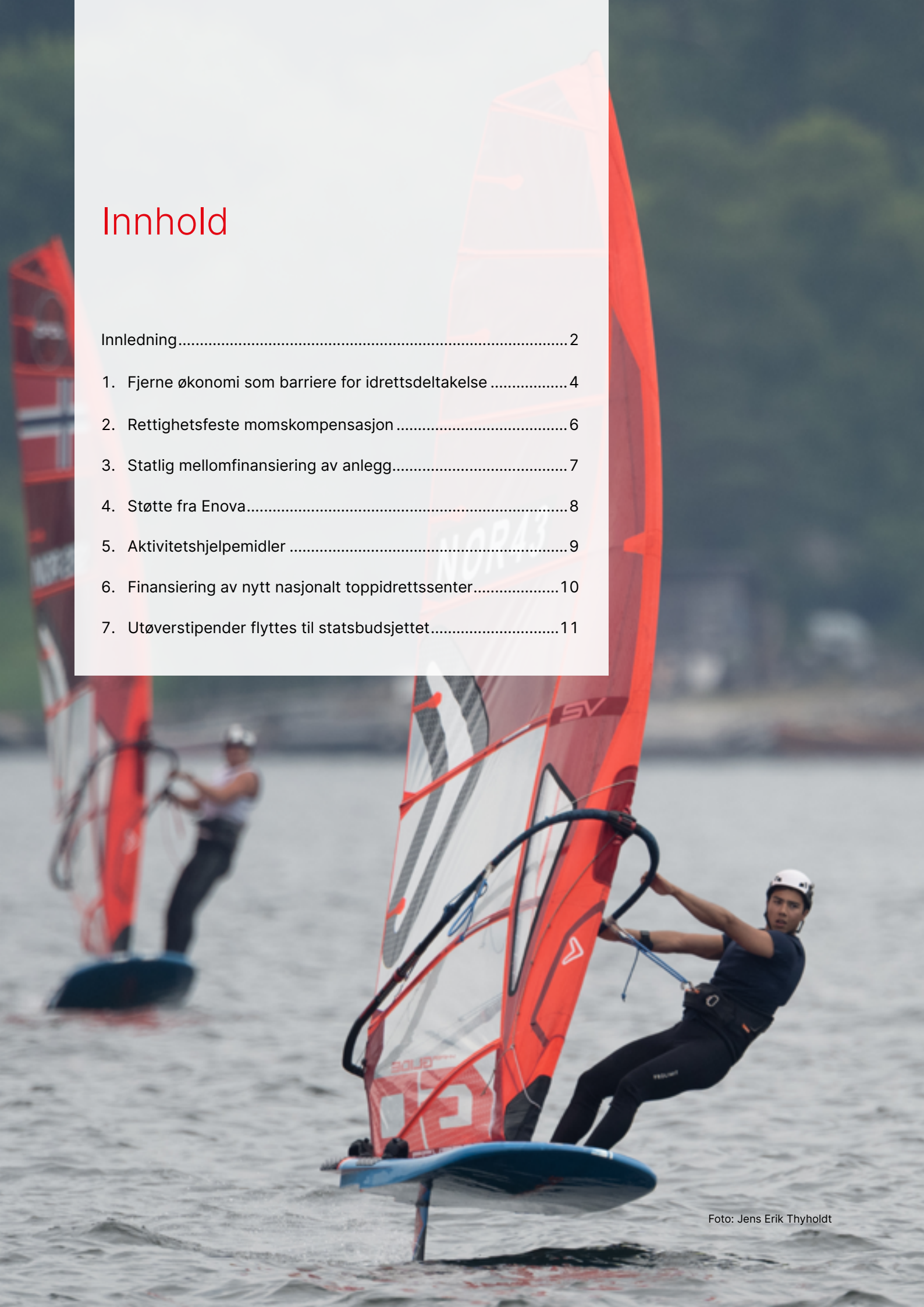
Zaineb Al-Samarai
Idrettspresident

Nils Einar Aas
Generalsekretær

Innhold

Innledning.....	2
1. Fjerne økonomi som barriere for idrettsdeltakelse	4
2. Rettighetsfeste momskompensasjon	6
3. Statlig mellomfinansiering av anlegg.....	7
4. Støtte fra Enova.....	8
5. Aktivitetshjelpemidler	9
6. Finansiering av nytt nasjonalt toppidrettssenter.....	10
7. Utøverstipender flyttes til statsbudsjettet.....	11

1. Fjerne økonomi som barriere for idrettsdeltakelse

Økonomi er ingen ny barriere for idrettsdeltakelse. Derfor har idretten selv i mange år prioritert arbeidet med å redusere økonomi som barriere. Idrettslag, særforbund, idrettskretser og idrettsråd har jobbet aktivt for å skape bevisstgjøring rundt problemstillingen, begrense kostnadsnivået og har også etablert egne ordninger for dem som ikke har råd.

Den økonomiske utviklingen de seneste årene, som følge av pandemi og deretter høy inflasjon, prisstigning og rentekostnader, har gjort at omfanget av dem som opplever økonomi som barriere, både er nytt og større enn tidligere. Dyrtiden gjør at økonomi ikke er en barriere for idrettsdeltakelse for de få, men for helt vanlige familier. Dette utfordrer ytterligere målet i Fritidserklæringen om at alle barn og unge skal få delta i minst en fritidsaktivitet i uka.

At stadig flere barn og unge vokser opp i familier som har store utfordringer med å betale for fritidsaktiviteter, er et samfunnsproblem som angår alle. De langsiktige konsekvensene av dette vil være svært uheldige for samfunnet. Idretten kan ikke ta ansvar for at stadig flere barn vokser opp i fattigdom, men vi kjenner konsekvensene. Derfor har idretten sentralt og de enkelte idrettslagene et ansvar for selv å se på alle muligheter til å redusere kostnadene ved idrettsdeltakelse.

Kostnadsdrivere som økte kostnader til drift og aktivitet, og til bygging og bruk av idrettsanlegg ligger oftest utenfor idretten selv. Som alle andre kjenner idretten på kostnadsveksten som følge av økte priser. Kombinert med en dårligere privatøkonomi, gir det flere familier større utfordringer med å kunne la barna delta i fritidsaktiviteter. Realiteten er at mange idrettslag, for å forhindre frafall, ikke har økt sine avgifter de siste tre årene. I en tid der alt blir dyrere er dette en svært krevende øvelse, som på sikt vil føre til et redusert aktivitetstilbud eller økte kostnader for medlemmer av idrettslagene.

Finansiering over spillemidler versus over statsbudsjettet

Det er stor forskjell på om man bevilger midler over statsbudsjettet eller over spillemidlene.

Dersom spillemidlene øremerkes til økonomi som barriere, betyr det mindre penger til utbyggingen av idrettsanlegg. Realiteten er derfor at øremerking av spillemidler vil gå utover målet om å få på plass flere viktige idrettsanlegg i hele Norge.

Tilgang til idrettsanlegg er avgjørende for idrettsdeltakelse og for å holde kostnadene nede. Å bruke spillemidler til økonomi som barriere, vil på denne måten bidra til at det generelle kostnadsnivået går opp ved anleggsbygging på grunn av økt ventetid på spillemidler, noe som gjør at man igjen vil trenge mer midler for å bekjempe økonomi som barriere.

Midler fra statsbudsjettet går ikke på bekostning av anleggsmidler eller spillemidlenes andre formål, og midlene vil utelukkende brukes til å bekjempe økonomi som barriere, uten at de har noen uheldige bieffekter som rammer helheten.

NIF er glade for at myndighetene ved ulike anledninger har prioritert midler for å sikre tilgang på fritidsaktiviteter for barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier. Mars 2022 ble det gjennom Lotteri- og stiftelsestilsynet satt av 200 millioner kroner til mangfolds- og inkluderings tiltak i idrett og fysisk aktivitet i 2022, 2023 og 2024. Staten bidro med 100 millioner, mens andre private bidragsytere bidro med ytterligere 100 millioner.

Våren 2023 ble det satt av 125 millioner fra spillemidlene for å redusere økonomi som barriere. Dette ble høsten 2023 fulgt opp med 100 millioner over statsbudsjettet som kan brukes i 2024, en viktig og gledelig endring fordi innhugg i spillemidlene til økonomi som barriere går utover finansieringen til idrettsanlegg. 2023-midlene ble fordelt ut til idrettslag høsten 2023, og 2024-midlene vil bli fordelt tidlig i 2024. Vi ser allerede nå konkrete og positive resultater av denne satsingen.

NIF mener:

- Det må minimum settes av 225 millioner kroner over statsbudsjettet for 2025 for å redusere økonomi som barriere. Kriteriene for tildeling utarbeides av NIF og Kulturdepartementet.
- Det må settes av minimum 200 millioner kroner for å følge opp forslag og tiltak i handlingsplanen for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter for barn og unge.

Selv om de økonomiske utsiktene skulle endre seg til det bedre, er det ikke gitt at familieøkonomien vil komme tilbake på nivået fra før dyrtiden. Uten en videreføring av støtte til formålet, vil økonomi bli en enda større barriere i 2025. Derfor ønsker NIF at støtten videreføres i 2025. Disse midlene bør i sin helhet være midler over statsbudsjettet.

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider nå med en handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftaktiviteter for barn og unge. NIF har i sin tilbakemelding til det fremlagte statsbudsjettet for 2024 vært tydelige på at det trengs mye mer enn 10 millioner kroner for å nå målet med handlingsplanen. For å realisere Fritidserklæringen må man minimum sette av 200 millioner kroner i statsbudsjettet for 2025 til oppfølging av handlingsplanen.

Foto: Erik Ruud

2. Rettighetsfestet momskompensasjon

Forutsigbare og gode rammevilkår er avgjørende for å holde idrettslagenes kostnader nede.

De siste tolv årene har idrettslag i realiteten fått full momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, og de siste tre årene også for varer og tjenester. Vi er glade for at løftene om full momskompensasjon er blitt fulgt opp. Momskompensasjon skaper grunnlag for drift, det stimulerer til bygging av nye idrettsanlegg og reduserer kostnadene for idrettslagene og medlemmene i idrettslagene. Realiteten er imidlertid at idrettslagene ikke kan budsjettere med momskompensasjon når den ikke er rettighetsfestet. Idrettslag finansieres i hovedsak gjennom dugnadsarbeid og innbetaling fra medlemmene sine, og har i hovedsak en skjør økonomi. Det ville derfor vært direkte uansvarlig å budsjettere med midler man

ikke vet om man får. Konsekvensen er at idrettslagene og staten ikke har fått full utnyttelse av at det er blitt gitt full momskompensasjon de siste årene.

Derfor bør momskompensasjonsordningene for varer og tjenester rettighetsfestes slik at effekten blir den samme som for næringsliv og kommuner. En rettighetsfesting gir en helt nødvendig forutsigbarhet for hele idretten. Siden ulike regjeringer de siste årene har gitt full momskompensasjon, vil provenyeffekten for staten være minimal, men gi en trygghet, og dermed bety svært mye for idrettslag i hele landet.

NIF mener:

- Regjering og Storting må rettighetsfeste full momskompensasjon for varer og tjenester.
- Regjering og Storting må rettighetsfeste full momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg.

Foto: Erik Ruud

3. Statlig mellomfinansiering av anlegg

Anlegg er avgjørende for å skape idrettsaktivitet. Ett av statens viktigste bidrag til å skape aktivitet er derfor gode rammevilkår som stimulerer idrettslag og kommuner til å bygge idrettsanlegg.

Mange idrettslag bygger egne nærmiljø- og idrettsanlegg. Disse finansieres ved bruk av idrettslagenes egenkapital, dugnadsinnsats, lån, gaver og støtte i form av spillemidler og momskompensasjon. Spillemidlene er helt avgjørende for at mange idrettslag og kommuner tar seg råd til å bygge anlegg, og har bidratt til å realisere idrettsanlegg på idrettens premisser over hele landet.

Det har vært bygget og rehabilitert mange idretts- og nærmiljøanlegg de siste årene. Likevel viser en undersøkelse som NIF gjennomførte i 2022 at 26 prosent av idrettsrådene (det finnes ett idrettsråd i hver kommune) vet om idrettslag som har ventelister for deltakelse.

En stor utfordring er ventetiden på utbetalingen av støtten. Det tar ofte to til fire år før spillemidlene utbetales. I denne tiden påføres anleggsbygger, både kommuner og idrettslag, til dels store rentekostnader. Over tid har spillemiddelordningen vært underfinansiert, og i dag venter idrettslag og andre organisasjoner på utbetaling av rundt en milliard kroner. Kommunene, som er den største anleggsbyggeren, venter på utbetaling av nesten 2,5 milliarder kroner. Gitt dagens rentenivå, gir dette en årlig rentekostnad på totalt 60 millioner kroner for idrettslag og 150 millioner kroner for kommunene.

Konsekvensene av dette etterslepet i finansieringen er flere. For det første bygges det færre anlegg, noe som reduserer tilbudet barn og unge kan få. For det andre får de idrettslagene og kommunene som bygger anleggene, økte kostnader fordi de må mellomfinansiere det statlige tilskuddet og dermed betale finanskostnader fram til spillemidlene blir utbetalt. Resultatet er økte kostnader for medlemmene i idrettslaget.

En mulig løsning på problemet er at det opprettes en statlig mellomfinansiering. Staten etablerer en ordning der spillemidlene kan utbetales når byggingen er igangsatt. Når spillemidlene etter hvert tildeles det enkelte

anlegget, betales de ikke ut til idrettslaget eller kommunen, men tilbake til den statlige ordningen slik at verdien i den statlige ordningen opprettholdes. Den nominelle verdien vil være den samme hele tiden, men den vil dels bestå av innestående midler og dels av forskutterte midler til idrettslag og kommuner.

Mellomfinansiering i praksis

«Krokkjeppen IL» som for eksempel har bygget en tennis-hall til 20 millioner kroner og venter på 4,1 millioner kroner i spillemidler, får utbetalt summen tilsvarende spillemidlene når byggingen starter, i stedet for to til fire år senere. Dette sparer laget for en årlig rentekostnad på rundt 250 000 kroner og en totalregning som kan ende på 1 000 000 kroner.

Sett fra statens side vil det utbetales 4,1 millioner kroner fra mellomfinansieringsordningen til Krokkjeppen IL når byggingen starter. Pengene vil bli tilbakebetalt fra spillemidlene når det er Krokkjeppen IL sin tur til å motta spillemidler. Pengene vil betales direkte tilbake til ordningen og ikke gå via Krokkjeppen, da laget allerede har mottatt tilskuddet.

Kostnadene for staten vil være eventuelle tapte renteinntekter på forskutterte midler. Gevinsten vil være at det bygges flere idrettsanlegg, det blir billigere å bygge anlegg, noe som igjen vil redusere deltakerkostnadene.

NIF mener:

Regjeringen bør sørge for at statlige tilskudd utbetales raskere, for eksempel ved å opprette en mellomfinansieringsordning for spillemidlene til anleggsformål, og dermed skape forutsigbarhet for idrettslagene og kommunene og minske finansieringskostnadene.

4. Støtte fra Enova

Idretten ønsker å bidra i det grønne skiftet ved å redusere vår klima- og miljøpåvirkning, og ber om et samarbeid med staten for å oppnå dette. Idrettslag har et stort potensial til å både spare og produsere egen strøm. Dette ville vært bra for miljøet og redusere driftskostnadene til idrettslagene.

Flere idrettslag har de siste årene sett på mulige energieffektiviserende tiltak for sine idrettsanlegg, men blir ofte møtt av stengte dører når de søker etter offentlige støtteordninger gjennom Enova. Begrunnelsen er at idretten behandles som "næring" og derfor ikke kan søke støtte for energieffektive tiltak så lenge tiltaket ikke

representerer ny teknologi. Så lenge investeringer i bedre og mer miljøvennlige alternativer gir energiøkonomisering, bør ikke kravet om ny teknologi stå i veien for offentlige bidrag.

I dag er det også økonomisk mye mer krevende å bygge miljøvennlig, for eksempel å erstatte gummigranulat i kunstgressbaner, enn det motsatte. NIF ber om at det opprettes et program i regi av Enova, der idrettslagene kan søke om støtte til å gjennomføre gode miljø- og klimaprosjekter i forbindelse med bygging og rehabilitering av anlegg.

NIF mener:

Regjeringen starter opp et program for grønnere idrettsanlegg i samarbeid med Enova.

Foto: Erik Ruud

5. Aktivitetshjelpemidler

NIF har som mål at alle som ønsker det, skal kunne delta i idrett. Derfor er vår visjon idrettsglede for alle. Fordi dagens ordninger ikke er gode nok opplever dessverre mange personer med funksjonsnedsettelse at de i praksis ikke har muligheter til å leve så aktive liv som de ønsker.

En avgjørende forutsetning for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i fritidsaktiviteter, og i samfunnet ellers, er tilgang på utstyr (aktivitetshjelpemidler) tilpasset den enkeltes funksjonsnedsettelse. I en rapport utarbeidet av Oslo Economics sa halvparten av respondentene at manglende tilgang på aktivitetshjelpemidler har begrenset deres idrettsdeltakelse.

Aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år med funksjonsnedsettelse er ikke rettighetsfestet. Ordningen er rammestyr. For 2023 ble det satt av 56,8 millioner

kroner. 14. februar 2023 var potten tom. Dette er andre år på rad at ordningen har gått tom for midler allerede i første kvartal.

Uten at personene selv har tilgang på aktivitetshjelpemidler som gjør det mulig å delta i samfunnet, komme til trening og ikke minst delta på trening og i annen aktivitet, blir det vanskelig for idretten å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne.

NIF ber om at det startes en dialog med relevante aktører om hvordan ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år kan gjøres best og riktigst mulig for alle parter.

NIF mener:

Ordningen med aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år må utvikles og gjøres til en rettighetsfestet ordning som tildeles som en overslagsbevilgning, og at støtten til ordningen må økes slik at den kan møte behovene i hele befolkningen.

Foto: Alexander Eriksson

6. Finansiering av nytt nasjonalt toppidrettssenter

Toppidrettssenteret på Sognsvann har bidratt til å utvikle norske toppidrettsutøvere siden 1986. Det var en sentral nyvinning ved etableringen, og har fungert godt i mange år. Dagens toppidrettssenter er imidlertid bygget for å svare på idrettens utfordringer på 90-tallet. I dag er toppidrettssenteret utdatert som utviklingsarena for norsk toppidrett. Det er ikke universelt utformet og tilpasset paraidrettens behov, bygget er lite miljøvennlig og kapasiteten er sprengt. Unge og lovende utøvere må avvises på grunn av store kapasitetsutfordringer.

Et nytt toppidrettssenter er nødvendig for å møte toppidrettens behov. Det trengs en ny tverridrettelig og tverrfaglig møteplass der landslagene får en betydelig økning i idrettslige aktivitetsflater, et senter som tilrettelegger for paraidretten og som også har kapasitet til å møte behovene for fremtidens toppidrettsutøvere.

Norges idrettsforbund er nå godt i gang med å få avklart planene med Oslo kommune, og ønsker en finansiering der statens tilskudd bidrar til å realisere bygningsmassen, som er kostnadsberegnet til ca. 960 millioner kroner (2022) med realisering fra 2025. Dette kan skje gjennom en tilsagnsfullmakt i statsbudsjettet 2025 og en finansiering over tre år. I tillegg til den statlige finansiering er det gitt tilsagn om 100 millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB til utstyr og annen innredning.

NIF mener:

Det bør avsettes en startbevilgning i statsbudsjettet slik at byggingen av et nytt nasjonalt toppidrettssenter kan starte i 2025.

7. Utøverstipender flyttes til statsbudsjettet

Skal vi opprettholde et mangfold i idretten, trenger vi et mangfold av idrettstilbud og idrettsstjerner fra mange forskjellige idretter som barn og unge kan se opp til. For å få til dette, må toppidrettsutøvere ha økonomiske rammevilkår som gjør at de kan ha idrett som hovedbeskjeftigelse. Noen få idretter er markedsmessig attraktive. Der kan toppidrettsutøverne leve av idretten sin. Dette gjelder imidlertid et fåtall idretter og et fåtall utøvere. Rundt halvparten av toppidrettsutøverne tilknyttet Olympiatoppen, har inntekt under EUs fattigdomsgrense.

På samme måte som kunstnere, er toppidrettsutøvere avhengig av å ha økonomiske rammevilkår som gjør det mulig å satse på idretten fram til de kan leve av den. Men i motsetningen til kunstnere, får ikke toppidrettsutøvere stipender over statsbudsjettet. Derfor deler Olympiatoppen årlig ut stipender fra spillemidlene til kvalifiserte toppidrettsutøvere som ikke kan leve av idretten sin. For 2024 vil satsene være: A-stipend 160 000 kroner, B-stipend 95 000 kroner, og U-stipend 80 000 kroner. Toppidrettsutøvere som tjener over 750 000 kroner får ikke stipender

fra Olympiatoppen. Målet er å gi de beste utøverne økonomiske forutsetninger for å kunne utvikle seg til å bli best i verden – og forbli det.

Samtidig kvalifiserer stadig flere utøvere til å få stipender. Suksessen til norsk idrett har paradoksalt nok ført til at Olympiatoppen ikke kan gi toppidrettsutøverne nødvendig økonomisk støtte, uten at dette vil gå utover det sportslige tilbudet til de samme utøverne.

Norges idrettsforbund mener at spillemidlene til toppidrett primært skal brukes til å forbedre de idrettslige tilbudene til utøvere og særforbund, ikke til livsopphold. Slik ordningen er i dag, går støtte til livsopphold ut over støtte til prestasjonsutvikling.

Vi mener derfor at stipendordningen for toppidrettsutøvere bør flyttes over til statsbudsjettet, på lik linje med kunstnere.

NIF mener:

Finansiering av stipend til toppidrettsutøvere bør skje over statsbudsjettet, etter kriterier fastsatt av Norges idrettsforbund og Kulturdepartementet.

Foto: Karl Filip Singdahlsen

Fellesskap

Mestring

Ærlighet

NORGES IDRETTSFORBUND OG OLYMPISKE OG PARALYMPISKE KOMITÉ

Postadresse
Postboks 5000
0840 Oslo

Besøksadresse
Sognsveien 73
0855 Oslo

tlf +47 21 02 90 00
e-post nif-post@idrettsforbundet.no
www.idrettsforbundet.no
org.nr. 947 975 072 mva